

СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

¹Вінницький національний технічний університет

²Державний торговельно-економічний університет

Анотація

Проаналізовано сучасний етап формування ринку органічної продукції в Україні, визначено основні проблеми і напрями його розвитку.

Ключові слова: ринок; розвиток ринку; органічна продукція.

DEVELOPMENT OF THE SERVICES MARKET IN UKRAINE

Abstract

The current stage of formation of the market of organic products in Ukraine is analyzed, the main problems and directions of its development are determined.

Keywords: .market; market development; organic products.

Постановка проблеми виробництва органічної продукції (на прикладі продовольчих товарів) і формування відповідного ефективно функціонуючого ринку обумовлена відомими суспільству світовими і національними трендами [1-2]. І саму проблему, і згадані тренди можна назвати традиційними вже не тільки для економічно розвинутих країн, але й для переважної більшості інших. Сама проблема визнається вже більш ніж 100 років (а в окремих країнах і більше) і пов'язана із тим, що виробництво продуктів харчування все більше ґрунтується на залученні додаткових джерел енергії, родючості, захисту рослин і т.п., що мають техногенну природу. Якими б не були намагання виробників дотримуватися технологічних умов, якась частина цих речовин надходить до продуктів харчування, що аксіоматично не підвищує її споживчу якість. Свого часу «зелена революція» справедливо вважалася панацеєю від голоду, проте сьогодні наслідки цієї стратегії - це соціоекономічна проблема дуже високої актуальності [1-2].

Як відповідь в останні 50 років формується і поступово розширюється галузь виробництва продукції, яка б потенційно не контактувала із засобами техногенної природи. Відповідно галузь стикнулася із економічними проблемами різкого зменшення продуктивності, а звідси – цін на продукцію. Ринки такої продукції продовжують перебувати скоріше у стадії свого оформлення, аніж ефективного функціонування. У 80-х рр. ХХ ст. по суті вже сформувався ринок органічної продукції, який позиціонував себе як більш дорогий, але екологічно безпечний. У галузях, що забезпечували пропозиції на такому ринку, передбачалися мінімальний обробіток ґрунту, застосування ґрунтозахисних технологій, активне використання сидератів та сівозмін із застосуванням бобових азотфіксуючих культур, внесення лише органічних добрив, а також повну відмову від ГМО, хімічних добрив і засобів хімізації. У світі під органічним сільським господарством на даний час зайнято 37,2 млн. га земель, включаючи землі т. з. «перехідного» періоду, тобто на яких у подальшому таке виробництво планується [2].

Слід особливо підкреслити, що в усьому світі держава фактично самоусунулася від контролю за органічною продукцією (так само як і відповідними дотаціями); державний регулювання стосувалося лише контролю за загальними технологіями масового виробництва.

Все зазначене актуальне для України. Вже з другої половини 80-х рр. ХХ ст. екологія виробництва продовольства почала вивчатися. Період 90-х рр. в силу відомих причин на суспільному рівні проблема актуальною не виглядала. Проте вже з 2000-х рр., у прогресуючому зростанні актуальності, по мірі економічного зростання в країні проблема актуалізувалася до рівнів європейського сприйняття.

Вітчизняний ринок активно відреагував на нові запити. У цілому спектрі виробництв виникли підприємства, що оголосили про виробництво органічної продукції. До останнього часу спостерігалася активна позитивна динаміка виробництва такої продукції, яка здебільшого орієнтувалася на експорт. З початку 2014 р. вступив у дію Закон України № 425-VII «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», що створює передумови для динамічного розвитку органічного ринку в Україні [3]. Проте, вітчизняні виробники проходять процедуру органічної сертифікації в основному зарубіжними представництвами таких проектів як USAID, FiBL, МБФ «Добробут громад», GOMA, Equi Tool, IROCB, IFOAM, ABCert, Органік стандарт, Austria Bio Garantie, Biokontroll Hungaria, BCS, CERES, ECOCERT, Lacon, ICEA, Bioagricert, Suolo e Salute, ETKO, CONTROL UNION, Ecpocert, NOH, JAS, Bio Suisse, KRAV, стандарти Асоціації «БІОлан» та ін.

Розвиток такого ринку однозначно можна визнати як перспективний в Україні.

Водночас національні виробники стикаються з цілою низкою проблем, а саме: 1) в Україні, очевидно, лише відбувається формування економіки галузі і ринку органічної продукції з огляду на невизначений попит/експорт, цінові пропорції і т.д.; 2) остаточного наукового доведення безпечності такої продукції і досі немає; 3) ментальні обмеження ринку - неготовності споживача платити більше за органічну продукцію, недовіра до виробників і стандартів; 4) конкуренція із зарубіжними товаровиробниками.

Отже, сьогодні ринок нагально потребує наукового забезпечення ефективної моделі розвитку, насамперед, у сфері технологій та маркетингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мороз О.О. Інституціональна система аграрної економіки України : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ - Вінниця, 2006. с. 244-279.
2. Логоша Р.В. Формування постіндустріального ринку овочевої продукції в Україні: монографія. Вінниця: ПрАТ «Вінницька обласна друкарня». 2017. 515 с.
3. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03.09.2013 р. № 425-VII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/425-18>. (дата звернення: 22.02.2024).

Мороз Олена Омелянівна - д-р екон. наук, завідувач кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Белінська Світлана Омелянівна - д-р техн. наук, професор кафедри товарознавства, управління безпечністю та якістю, Державний торговельно-економічний університет, Київ,

Moroz Olena O., Dr. Sc. (Econ.), Professor, Head of the Department of Entrepreneurship and Financial Activity, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia

Belinska Svitlana O. - Dr. Tech. Sciences, Professor of Commodity Science, Safety and Quality Management, State University of Trade and Economics, Kyiv